

Kristianstads kommun

Kommunledningskontoret, HR-enheten
Kontaktperson: Boel Steén, tfn 13 56 87

Riktlinjer mot skadligt bruk av **Alkohol, droger och spel om pengar**

Antagen av Kommunstyrelsen 2014-05-21.

Kristianstads kommuns arbetsplatser ska vara fria från alla former av skadligt bruk

Kristianstads kommuns verksamhet ska alltid präglas av att medborgarnas behov, förväntningar och säkerhet sätts i fokus genom professionalism, kreativitet och samarbetsförmåga.

Kristianstads kommuns arbetsplatser bedriver ett systematiskt och hälsofrämjande arbetsmiljöarbete där trygghet, säkerhet och arbetsglädje för medarbetarna bidrar till att verksamhetens mål uppnås.

Mot denna bakgrund är Kristianstads kommun av uppfattningen att våra arbetsplatser ska vara fria från alkohol, droger och spel om pengar. Detta innebär ett **krav** på att samtliga medarbetare ska vara nyktra under arbetstid, helt avstå från all icke medicinsk användning av narkotiska preparat och anabola steroider på såväl arbetstid som fritid samt avhålla sig från alla former av spel om pengar på arbetstid.

Fakta

Alkohol

Cirka fem miljoner människor i Sverige använder alkohol i någon omfattning. Omkring 90 % av männen och omkring 80% av kvinnorna dricker alkohol. De flesta dricker måttligt i goda vänners lag.

Cirka en halv miljon svenskar beräknas ha allvarliga alkoholproblem. Var fjärde svensk har någon i sin omedelbara närhet som har alkoholproblem. Oftast finns den personen på en arbetsplats. De flesta personer med alkoholproblem lägger ner mycket tid och kraft på att dölja sitt missbruk. När omgivningen väl börjar misstänka ett missbruk, har det sannolikt pågått i flera år.

10 – 15 % av den manliga befolkningen och 2 – 5 % av den kvinnliga riskerar medicinska och/eller sociala skadeverkningar av sin alkoholkonsumtion. Kvinnors missbruk är oftast mer svårupptäckt då det många gånger sker i det fördolda. Kvinnor tål mindre än män rent fysiologiskt och drabbas därför snabbare av skador samtidigt som kvinnor ofta kombinerar alkohol och tabletter.

Kristianstads kommun

Droger

Narkotika

Enligt lag är det förbjudet att inneha, bruka eller på annat sätt hantera narkotika. Bruk av narkotika påverkar och förändrar hjärnans funktioner. Rester av t ex hasch lagras i kroppen lång tid efter ett rus. Rusliknande tillstånd, så kallat återtrippar, kan inträffa speciellt vid ansträngning. Mot denna bakgrund kan inte heller bruk av narkotika på fritiden accepteras.

Narkotikaklassade läkemedel

Narkotikaklassade läkemedel är vanebildande och påverkar sinnesintryck och närvarokänsla. Missbruk sker när läkemedlen används i strid med läkares ordination.

Anabola steroider

Anabola steroider är hormonpreparat som används illegalt, oftast i syfte att öka muskelmassa. Bruket av anabola steroider kan orsaka aggressivitet.

Spel om pengar

Cirka 2 procent av Sveriges vuxna befolkning har spelproblem vilket innebär att individen får negativa konsekvenser av sitt spelande. Som spelberoende eller spelmissbrukare räknas personer som spelar om pengar, så mycket att det skadar deras ekonomi, hälsa och sociala liv. Spelberoende räknas idag som ett psykiatriskt sjukdomstillstånd på samma sätt som alkoholberoende, läkemedelsberoende och narkotikaberoende. OBS! Gäller inte tv- och datorspel.

Skadligt bruk

Med skadligt bruk avses ett beteende som är skadligt för hälsan, får negativa konsekvenser i sociala sammanhang och påverkar ekonomin negativt både på individ-, organisation-, och samhällsnivå.

Riskbruk av alkohol

Ett riskbruk av alkohol är alkoholkonsumtion som är eller kan bli skadlig för hälsan. Ett riskbruk är alltså ett tidigt skede, men ett långvarigt riskbruk kan med tiden övergå i ett missbruk.

Missbruk och beroende

Missbruk definieras som ett överdrivet användande av till exempel alkohol, narkotika, läkemedel och spel om pengar så att det innebär risk för fysisk, psykisk eller social skada.

Kristianstads kommun

Beroende definieras som ett allvarigare tillstånd av sjukdomskaraktär där individen har utvecklat ett okontrollerat missbruk där drogen är nödvändig för individens dagliga funktion. Ett långvarigt missbruk kan med tiden övergå i ett beroende.

Det är ofta lättare att bryta ett missbruk än ett beroende. För en person med missbruksproblem kan det räcka med att göra individen uppmärksam på att beteendet kan få allvarliga konsekvenser för arbetet och hälsan för att han/hon ska ändra det. Ibland krävs det dock särskilda rehabiliteringsinsatser.

När det handlar om ett beroende kan individen dock fortsätta sitt beteende trots mycket allvarliga konsekvenser.

Ansvar

Ansvar för arbetsmiljön är arbetsgivarens och ingår som en del i det totala verksamhets- och arbetsmiljöarbetet.

Varje chef med personal- och verksamhetsansvar är, i enlighet med uppgiftsfördelningen, ansvarig för arbetsmiljöarbetet och har därigenom en **skyldighet** att ingripa vid misstanke om missbruk eller om en medarbetare uppträder påverkad av alkohol, droger och/eller bedriver spel om pengar på arbetsplatsen.

Medarbetare som upplever att de har problem med alkohol, droger eller spel om pengar uppmuntras att själva söka hjälp genom att tala med sin chef eller ett skyddsombud. Alla medarbetare som söker hjälp för problem med alkohol, droger och/eller spel om pengar ska erbjudas stödjande och rehabiliterande insatser.

Det är allas vårt ansvar att ingripa om vi misstänker att en arbetskamrat har problem med alkohol, droger och/eller spel om pengar. Det kan vara individens räddning att någon vågar lägga sig i och ställa frågan – hur har du det med alkoholen/drogerna/spel om pengar?!

HR-funktioner och Arbetsmiljöenheten finns som resurs för såväl arbetsledningen som medarbetaren.

Åtgärder för en arbetsmiljö som är fri från skadligt bruk

Kristianstads kommuns arbetsplatser ska vara fria från skadligt bruk i enlighet med denna riktlinje och för att uppnå denna målsättning fodras olika former av åtgärder.

Förebyggande åtgärder har en avgörande betydelse i allt hälsofrämjande arbetsmiljöarbete. Genom insatser i form av kunskaper, aktiviteter och stöd i livsstilsfrågor ger Kristianstads kommun förutsättningar för medarbetarna att stärka och utveckla fysiska, psykiska och sociala resurser.

Kristianstads kommun

Kristianstads kommuns riktlinjer för skadligt bruk av alkohol, droger och spel om pengar tillsammans med handläggningsrutin i de fall medarbetare missköter eller inte klarar sitt arbete på grund av skadligt bruk av alkohol, droger och spel om pengar ska vara väl kända av alla medarbetare i kommunen.

I grundutbildning i arbetsmiljö för chefer och skyddsombud ingår avsnitt om skadligt bruk. I utbildning för chefer rörande rehabilitering behandlas skadligt bruk.

I samband med hälsoundersökningar, hälsoverktyg och andra samtal om hälsa hos Arbetsmiljöenheten behandlas frågan om skadligt bruk. Bland annat genomförs screening rörande alkoholkonsumtion, drogintag och/eller spelvanor.

Riktlinjer för Kristianstads kommuns representation är fastställd av kommunfullmäktige 1997-10-14 § 181. Vid kommunens representation skall riksdagens anvisningar för statlig representation tillämpas. Enligt dessa anvisningar gäller att, då det enligt vanliga umgängesregler är befogat, får alkoholhaltiga drycker serveras. Härvid förutsätts att alkoholkonsumtionen är måttfull och inte går utöver vad gästfriheten kräver. Alkohol fria drycker bör alltid serveras som ett naturligt alternativ. Den vägledande principen är att alkoholrepresentationen skall vara återhållsam och stå i överensstämmelse med vedertagna alkoholpolitiska målsättningar.

Enligt Kristianstads kommuns inköspolicy för fordon ska kommunens samtliga fordon, vid nyinköp, utrustas med alkoholås som är godkända av trafikverket. Utryckningsfordon är undantagna.

Vid misstanke om missbruk av alkohol, droger och/eller spel om pengar erbjuds medarbetaren att genomföra provtagning och screening i samråd med Arbetsmiljöenheten samt stödjande rehabiliterande insatser. Som ett led i en rehabiliteringsöverenskommelse kan exempelvis provtagning av utandningsluften, med hjälp av kvalitetssäkrad alkometer, genomföras på arbetsplatsen i samråd med Arbetsmiljöenheten.

Alla medarbetare som söker hjälp för någon form av skadligt bruk ska erbjudas stödjande och rehabiliterande insatser.

Kristianstads kommun ställer samma krav på anlitate entreprenörer och konsulter som utför arbete för kommunens räkning. Information lämnas i samband med upphandling av tjänst.

Hänvisningar

- Kristianstads kommuns handlägningsrutin i de fall medarbetare missköter eller inte klarar sitt arbete på grund av skadligt bruk av alkohol, droger och/eller spel om pengar.
- Alkohol- och drogpolitiskt program med handlingsprogram för att motverka drogmissbruk samt riktlinjer för alkoholhantering i Kristianstads kommun
- Riktlinjer för arbetsanpassning och yrkesinriktad rehabilitering
- Handläggning och metod vid arbetsanpassning och yrkesinriktad rehabilitering
- Kristianstads kommuns handlägningsrutin för systematiskt arbetsmiljöarbete
- Policy och etiska riktlinjer vid användande av e-post, Internet och intranet
- Arbetsanpassning rehabilitering - Arbetsmiljöverkets författningssamling
- Allmänna bestämmelser – kollektivavtal
- Lagen om anställningsskydd, LAS